Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

3 päivänä helmikuuta 2021*

Ennakkoratkaisupyyntö – Julkiset hankinnat – Julkinen hankintamenettely – Direktiivi 2014/24/EU – 2 artiklan 1 kohdan 4 alakohta – Hankintaviranomainen – Julkisoikeudelliset laitokset – Käsite – Valtakunnallinen urheiluliitto – Yleisen edun mukaisten tarpeiden tyydyttäminen – Julkisoikeudellisen laitoksen harjoittama liiton johdon valvonta

Yhdistetyissä asioissa C-155/19 ja C-156/19,

joissa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvista kahdesta ennakkoratkaisupyynnöstä, jotka Consiglio di Stato (ylin hallintotuomioistuin, Italia) on esittänyt 17.1.2019 tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet unionin tuomioistuimeen 22.2.2019, saadakseen ennakkoratkaisun asioissa

Federazione Italiana Giuoco Calcio (FIGC) ja

Consorzio Ge.Se.Av. S. c. arl

vastaan

De Vellis Servizi Globali Srl,

Consorzio Ge.Se.Av. S. c. arl:n,

Comitato Olimpico Nazionale Italianon (**CONI**) ja

Federazione Italiana Giuoco Calcion **(FIGC)**

osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Vilaras sekä tuomarit N. Piçarra, D. Šváby (esittelevä tuomari), S. Rodin ja K. Jürimäe,

julkisasiamies: M. Campos Sánchez-Bordona,

kirjaaja: hallintovirkamies R. Schiano,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 1.7.2020 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Federazione Italiana Giuoco Calcio (FIGC), edustajinaan L. Medugno ja L. Mazzarelli, avvocati,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

– Consorzio Ge.Se.Av. S. c. arl, edustajanaan V. Di Martino, avvocato,

– De Vellis Servizi Globali Srl, edustajinaan D. Lipani, A. Catricalà, F. Sbrana ja S. Grillo, avvocati,

– Comitato Olimpico Nazionale Italiano (CONI), edustajinaan S. Fidanzia ja A. Gigliola, avvocati,

– Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan D. Del Gaizo, avvocato dello Stato,

– Euroopan komissio, asiamiehinään G. Gattinara, P. Ondrůšek ja L. Haasbeek,

kuultuaan julkisasiamiehen 1.10.2009 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee julkisista hankinnoista ja direktiivin 2004/18/EY kumoamisesta 26.2.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/24/EU (EUVL 2014, L 94, s. 65) 2 artiklan 1 kohdan 4 alakohdan a ja c alakohdan tulkintaa.

2 Nämä pyynnöt on esitetty kahdessa oikeusriidassa, joissa vastakkain ovat yhtäältä Federazione Italiana Giuoco Calcio (Italian jalkapalloliitto, jäljempänä FIGC) ja Consorzio Ge.Se.Av. S. c. arl (jäljempänä Consorzio) ja toisaalta De Vellis Servizi Globali Srl ja jotka koskevat Consorzion valintaa julkista hankintaa koskevan sopimuksen sopimuspuoleksi.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Direktiivin 2014/24 2 artiklan 1 kohdan 4 alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

– –

4. ’julkisoikeudellisilla laitoksilla’ laitoksia, joilla on kaikki seuraavat ominaisuudet:
   a) ne on nimenomaisesti perustettu tyydyttämään yleisen edun mukaisia tarpeita, eikä niillä [oikeammin: joilla ei] ole teollista tai kaupallista luonnetta;
   b) ne ovat oikeushenkilöitä [oikeammin: ne ovat oikeuskelpoisia];
   c) niitä rahoittavat pääosin valtion viranomaiset, alue- tai paikallisviranomaiset tai muut julkisoikeudelliset laitokset; tai niiden johto on näiden viranomaisten tai laitosten valvonnan alainen; tai valtion viranomaiset, alue- tai paikallisviranomaiset tai muut julkisoikeudelliset laitokset nimittävät yli puolet niiden hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenistä”.

Italian oikeus

Julkisia hankintoja koskeva koodeksi

4 Julkisia hankintoja koskevasta koodeksista 18.4.2016 annetun asetuksen nro 50 (decreto legislativo n. 50 – Codice dei contratti pubblici; Supplemento ordinario, GURI nro 91, 19.4.2016; jäljempänä julkisia hankintoja koskeva koodeksi) 3 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Tätä koodeksia sovellettaessa tarkoitetaan:

– –

d) ’julkisoikeudellisella laitoksella’ laitoksia, myös yhtiömuotoisia, joiden luettelo, joka ei ole tyhjentävä, on liitteessä IV ja
   1) jotka on nimenomaisesti perustettu tyydyttämään yleisen edun mukaisia tarpeita, joilla ei ole teollista tai kaupallista luonnetta
   2) jotka ovat oikeuskelpoisia

      ja
   3) joita rahoittavat pääosin valtion viranomaiset, alueelliset julkisyhteisöt tai muut julkisoikeudelliset laitokset; tai joiden johto on näiden valvonnan alainen; tai valtion viranomaiset, julkisyhteisöt tai muut julkisoikeudelliset laitokset nimittävät yli puolet niiden hallinto-, johto- tai valvontaelinten jäsenistä”.

Asetus nro 220

5 Urheiluoikeuden kiireellisistä säännöksistä 19.8.2003 annetun asetuksen nro 220 (decreto-legge n. 220 – Disposizioni urgenti in materia di giustizia sportiva; GURI nro 192, 20.8.2003), sellaisena kuin se on muutettuna ja laiksi muunnettuna 17.10.2003 annetun lain nro 208 (legge n. 208; GURI nro 243, 18.10.2003) 1 §:llä, 1 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Italian tasavalta tunnustaa kansallisen urheiluoikeuden autonomian Kansainvälisen olympiakomitean muodostaman kansainvälisen urheiluoikeuden ilmentymänä ja edistää sitä.

2. Urheiluoikeuden ja Italian tasavallan oikeuden välisiä suhteita säännellään autonomian periaatteen perusteella, lukuun ottamatta Italian tasavallan oikeusjärjestyksen kannalta merkityksellisiä, urheiluoikeuteen liittyviä subjektiivisia tilanteita.”

Asetus nro 242

6 Italian kansallisen olympiakomitean (Comitato olimpico nazionale italiano, CONI) 15.3.1997 annetun lain nro 59 11 §:n mukaisesta uudelleenjärjestelystä 23.7.1999 annetun asetuksen nro 242 (decreto legislativo n. 242 – Riordino del Comitato olimpico nazionale italiano – CONI, a norma dell’articolo 11 della legge 15 marzo 1997, n. 59; GURI nro 176, 29.7.1999), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasioissa (jäljempänä asetus nro 242), 1 §:n sanamuoto on seuraava:

”1. [Comitato Olimpico Nazionale Italianolla (Italian kansallinen olympiakomitea, jäljempänä CONI)] on julkisoikeudellinen oikeuskelpoisuus, sen kotipaikka on Rooma ja se on Italian kulttuuriministeriön (Ministero per i Beni e le Attività Culturali) valvonnan alaisuudessa.”

7 Mainitun asetuksen 2 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”CONI – – noudattaa kansainvälisen urheiluoikeuden periaatteita Kansainvälisen olympiakomitean (jäljempänä KOK) päätösten ja ohjeiden mukaisesti. Sen tehtävänä on valtakunnallisen urheilun järjestäminen ja lujittaminen ja erityisesti urheilijoiden valmistaminen sekä asianmukaisten resurssien tarjoaminen olympialaisille ja kaikille muille kansallisille tai kansainvälisille urheilutapahtumille. Se myös huolehtii urheiluoikeuden yhteydessä – – niiden toimenpiteiden toteuttamisesta, joilla pyritään estämään ja poistamaan urheilijoiden luonnollista fyysistä suorituskykyä urheilusuorituksissa muuttavien aineiden käyttö, ja edistää urheilutoiminnan mahdollisimman laajaa levittämistä – – 24.7.1977 annetussa tasavallan presidentin asetuksessa nro 616 (decreto del Presidente della Repubblica n. 616) säädetyissä rajoissa. – –”

8 Saman asetuksen 4 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”1. Kansalliseen neuvostoon [(consiglio nazionale)] kuuluvat

a) puheenjohtajana CONI:n puheenjohtaja

b) valtakunnallisten urheiluliittojen puheenjohtajat

c) KOK:n italialaiset jäsenet

d) valtakunnallisia urheiluliittoja ja liitännäisjäseninä olevia lajiliittoja edustavat urheilijat ja teknikot sillä edellytyksellä, että heidän urheilutoimintaansa ei ole koskaan keskeytetty seuraamukseksi luonnollista fyysistä suorituskykyä urheilusuorituksissa muuttavien aineiden käytöstä

– –

2. Olympiaurheilulajeja edustavien [valtakunnallisten urheilu]liittojen edustajilla on oltava äänestäjien enemmistö CONI:n kansallisessa neuvostossa.”

9 Asetuksen nro 242 5 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Kansallinen neuvosto [(consiglio nazionale)] toimii KOK:n päätösten ja ohjeiden mukaisesti olympia-aatteen levittämisen puolesta, sääntelee ja koordinoi valtakunnallista urheilutoimintaa ja yhdenmukaistaa tätä varten valtakunnallisten urheiluliittojen ja valtakunnallisten lajiliittojen toimintaa.

– –

2. Kansallisen neuvoston tehtävänä on

a) hyväksyä perussääntö ja muut sen toimivaltaan kuuluvat sääntelytoimet sekä niiden tulkintaa ja soveltamista ohjaavat suuntaviivat

b) määritellä ne perusperiaatteet, joita on noudatettava valtakunnallisten urheiluliittojen, liitännäisjäseninä olevien lajiliittojen, urheilua edistävien yksiköiden sekä urheiluyhdistysten ja -seurojen perussäännöissä, jotta ne voidaan tunnustaa urheilua koskevia tarkoituksia varten

c) tehdä päätöksiä valtakunnallisten urheiluliittojen, urheiluseurojen ja -yhdistysten, urheilua edistävien yksiköiden, yleishyödyllisiksi tunnustettujen yhdistysten ja muiden CONI:n liitännäisjäseninä olevien lajiliittojen ja liittojen tunnustamisesta urheilua koskevia tarkoituksia varten perussäännön vaatimusten mukaisesti – –

– –

e) vahvistaa perusteet ja menettelytavat, jotka koskevat tunnustettujen valtakunnallisten urheiluliittojen, liitännäisjäseninä olevien lajiliittojen ja urheilua edistävien yksiköiden valvontaa

– –

e-ter) päättää kansallisen hallituksen [(giunta nazionale)] ehdotuksesta valtakunnallisten urheiluliittojen tai liitännäisjäseninä olevien lajiliittojen ottamisesta hallintaan, jos niiden johtoelinten harjoittamassa johdossa ilmenee vakavia sääntöjenvastaisuuksia tai urheiluoikeuden vakavia rikkomisia, jos todetaan, että kyseiset elimet eivät kykene hoitamaan tehtäviään, tai jos ei voida taata kansallisten urheilukilpailujen sääntöjenmukaista alkamista ja sujumista

– –”

10 Tämän asetuksen 6 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Kansalliseen hallitukseen [(giunta nazionale)] kuuluvat

a) puheenjohtajana CONI:n puheenjohtaja

b) KOK:n italialaiset jäsenet

c) kymmenen valtakunnallisten urheiluliittojen ja liitännäisjäseninä olevien lajiliittojen edustajaa

– –”

11 Mainitun asetuksen 7 §:n sanamuoto on seuraava:

”1. Kansallinen hallitus hoitaa CONI:n hallinto- ja johtotoiminnan yleistä ohjausta koskevat tehtävät määrittelemällä sen tavoitteet ja ohjelmat ja tarkastamalla tulosten yhdenmukaisuuden annettujen suuntaviivojen kanssa.

2. Kansallisen hallituksen tehtävänä on

– –

e) valvoa 5 §:n 2 momentin e kohdan mukaisesti vahvistettujen perusteiden ja menettelytapojen mukaisesti tunnustettuja valtakunnallisia urheiluliittoja, liitännäisjäseninä olevia lajiliittoja ja urheilua edistäviä yksiköitä kilpailujen sääntöjenmukaisen järjestämisen, olympialaisiin valmistautumisen, huipputason urheilun ja tämän momentin d kohdassa tarkoitettujen tukien käytön osalta

f) ehdottaa kansalliselle neuvostolle valtakunnallisten urheiluliittojen tai liitännäisjäseninä olevien lajiliittojen ottamista hallintaan, jos niiden johtoelinten harjoittamassa johdossa ilmenee vakavia sääntöjenvastaisuuksia tai urheiluoikeuden vakavia rikkomuksia tai jos todetaan, että johtoelimet eivät kykene hoitamaan tehtäviään, tai jos ei ole noudatettu lakisääteisiä velvoitteita sen varmistamiseksi, että valtakunnalliset urheilukilpailut voivat alkaa ja sujua sääntöjenmukaisesti

– –”

12 Saman asetuksen 15 §:n 1–6 momentissa säädetään seuraavaa:

”1. Valtakunnalliset urheiluliitot ja liitännäisjäseninä olevat lajiliitot harjoittavat urheilutoimintaansa KOK:n, kansainvälisten liittojen ja CONI:n päätösten ja ohjeiden mukaisesti ja ottavat huomioon CONI:n perussäännössä yksilöityihin tiettyjen toimintojen ryhmiin liittyvän julkisen merkityksen.

Näihin toimintoihin osallistuvat urheiluseurat ja -yhdistykset, ja ainoastaan niissä tapauksissa, joissa valtakunnallisten urheiluliittojen ja liitännäisjäseninä olevien lajiliittojen perussäännöissä tiettyjen lajien osalta näin määrätään, myös yksityishenkilöt.

2. Valtakunnalliset urheiluliitot ja liitännäisjäseninä olevat lajiliitot ovat yhdistyksiä, joilla on yksityisoikeudellinen oikeuskelpoisuus. Ne eivät tavoittele voittoa, ja niihin sovelletaan tämän asetuksen nimenomaisten säännösten puuttuessa siviililakia (codice civile) ja sen täytäntöönpanosta annettuja säännöksiä

3. Liittojen hallintoelin hyväksyy vuosittain valtakunnallisten urheiluliittojen ja liitännäisjäseninä olevien lajiliittojen talousarviot, ja CONI:n kansallinen hallitus vahvistaa ne. Jos urheiluliiton tai liitännäisjäsenenä olevan lajiliiton tilintarkastajat antavat kielteisen lausunnon tai jos CONI:n kansallinen hallitus ei vahvista niitä, seurojen ja -yhdistysten yleiskokous on kutsuttava koolle päättämään talousarvion hyväksymisestä.

4. Yleiskokous, joka valitsee johtoelimet, hyväksyy hallintoelimen suuntaa-antavat talousarvio-ohjelmat, jotka yleiskokous tarkastaa neljän vuoden välein ja sen kauden, jolle nämä ohjelmat on hyväksytty, päätyttyä.

5. Kansallinen neuvosto tunnustaa valtakunnalliset urheiluliitot ja liitännäisjäseninä olevat lajiliitot urheilua koskevia tarkoituksia varten.

6. Uusien valtakunnallisten urheiluliittojen ja liitännäisjäseninä olevien lajiliittojen yksityisoikeudellinen oikeuskelpoisuus tunnustetaan 10.2.2000 annetun tasavallan presidentin asetuksen nro 361 (decreto del Presidente della Repubblica n. 361) mukaisesti sen jälkeen, kun kansallinen neuvosto on ensin tunnustanut ne urheilua koskevia tarkoituksia varten.

– –”

13 Asetuksen nro 242 16 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Valtakunnallisiin urheiluliittoihin ja liitännäisjäseninä oleviin lajiliittoihin sovelletaan sääntöjä ja määräyksiä, jotka perustuvat sisäisen demokratian periaatteeseen ja periaatteeseen, jonka mukaan jokaisella on oikeus osallistua urheilutoimintaan yhdenvertaisin edellytyksin ja kansallisen ja kansainvälisen urheiluoikeuden mukaisesti.”

CONI:n perussääntö

14 CONIn perussäännön 1 §:ssä määrätään seuraavaa:

”1. [CONI] on valtakunnallisten urheiluliittojen ja liitännäisjäseninä olevien lajiliittojen yhdistys.

2. CONI – – on kurinpito-, sääntely- ja johtoelin urheilutoiminnassa, jota pidetään olennaisena osana yksilön fyysistä ja moraalista kehitystä ja erottamattomana osana kansallista opetusta ja kulttuuria – –”

15 CONI:n perussäännön 6 §:ssä määrätään seuraavaa:

”1. Kansallinen neuvosto, joka on Italian urheilua edustava ylin elin, levittää olympia-aatetta, takaa olympialaisiin valmistautumiseen tarvittavan toiminnan, sääntelee ja koordinoi valtakunnallista urheilutoimintaa ja yhdenmukaistaa valtakunnallisten urheiluliittojen ja liitännäisjäseninä olevien lajiliittojen toiminnan.

– –

4. Kansallinen neuvosto

– –

b) vahvistaa perusperiaatteet, joita on noudatettava valtakunnallisten urheiluliittojen, liitännäisjäseninä olevien lajiliittojen, urheilua edistävien yksiköiden, yleishyödyllisiksi tunnustettujen yhdistysten sekä urheiluyhdistysten ja -seurojen perussäännöissä, jotta ne voidaan tunnustaa urheilua koskevia tarkoituksia varten, ja vahvistaa urheilun kurinpitosäännöt, joita kaikkien valtakunnallisten urheiluliittojen ja liitännäisjäseninä olevien lajiliittojen on noudatettava

c) tekee päätökset valtakunnallisten urheiluliittojen, liitännäisjäseninä olevien lajiliittojen, urheilua edistävien yksiköiden ja yleishyödyllisiksi tunnustettujen yhdistysten tunnustamisesta urheilua koskevia tarkoituksia varten perussäännössä vahvistettujen edellytysten perusteella ja ottaa tätä tarkoitusta varten huomioon myös lajin yleisyyden ja sen, onko kyseessä olympialaji, sen, onko KOK tunnustanut sen, sekä lajin urheiluperinteen

– –

e) määrittää perusteet ja menettelytavat, joiden mukaisesti CONI valvoo tunnustettuja valtakunnallisia urheiluliittoja, liitännäisjäseninä olevia lajiliittoja ja urheilun alalla urheilua edistäviä yksikköjä

e1) vahvistaa urheilun mestaruuskilpailujen sääntöjenmukaisen järjestämisen takaamiseksi perusteet ja menettelytavat, joiden mukaisesti liitot valvovat [liitännäisjäseninä olevia] urheiluseuroja ja CONI suorittaa korvaavaa valvontaa, mikäli valtakunnallisten urheiluliittojen harjoittama valvonta osoittautuu puutteelliseksi

– –

f1) päättää kansallisen hallituksen ehdotuksesta valtakunnallisten urheiluliittojen ja liitännäisjäseninä olevien lajiliittojen ottamisesta hallintaan, jos niiden johtoelinten harjoittamassa johdossa ilmenee vakavia sääntöjenvastaisuuksia tai urheiluoikeuden vakavia rikkomuksia, jos todetaan, että johtoelimet eivät kykene hoitamaan tehtäviään, tai jos ei voida taata valtakunnallisten urheilukilpailujen sääntöjenmukaista alkamista ja sujumista

– –”

16 CONI:n perussäännön 7 §:n 5 momentissa määrätään seuraavaa:

”Kansallinen hallitus

– –

e) valvoo kansallisen neuvoston vahvistamien perusteiden ja menettelytapojen perusteella valtakunnallisia urheiluliittoja julkisten seikkojen, erityisesti urheilukilpailujen sääntöjenmukaisen järjestämisen, olympialaisiin valmistautumisen, huipputason urheilun ja myönnettyjen tukien käytön osalta, ja vahvistaa rahoitustuen myöntämistä liitoille koskevat edellytykset

– –

f) ehdottaa kansalliselle neuvostolle valtakunnallisten urheiluliittojen tai liitännäisjäseninä olevien lajiliittojen ottamista hallintaan, jos niiden johtoelinten harjoittamassa johdossa ilmenee vakavia sääntöjenvastaisuuksia tai urheiluoikeuden vakavia rikkomuksia tai jos todetaan, että johtoelimet

eivät kykene hoitamaan tehtäviään, tai jos valtakunnalliset urheiluliitot eivät ole ottaneet käyttöön lakisääteisiä menettelyjä tai eivät ole ottaneet haltuun toimivaltaisia sisäisiä elimiä, jotta voidaan taata, että valtakunnalliset urheilukilpailut voivat alkaa ja sujua sääntöjenmukaisesti

– –

g2) hyväksyy valtakunnallisten urheiluliittojen ja liitännäisjäseninä olevien lajiliittojen talousarvion ja siihen liittyvät toimintaohjelmat sekä vuotuisen tilinpäätöksen

– –

h1) nimittää tilintarkastajat, jotka edustavat CONI:tä valtakunnallisissa urheiluliitoissa, liitännäisjäseninä olevissa lajiliitoissa ja CONI:n alueellisissa komiteoissa

– –

l) hyväksyy urheilua koskevia tarkoituksia varten valtakunnallisten urheiluliittojen ja liitännäisjäseninä olevien lajiliittojen perussäännöt, perussääntöjen täytäntöönpanosäännöstön, urheilun kurinpitoa koskevat säännöt ja antidoping-säännöstön ja arvioi, ovatko ne yhteensopivia lain, CONI:n perussäännön, perusperiaatteiden sekä kansallisen neuvoston vahvistamien ohjeiden ja perusteiden kanssa, ja palauttaa ne tarvittaessa 90 päivän kuluessa valtakunnallisille urheiluliitoille ja lajiliitoille tarvittavien muutosten tekemiseksi näihin toimiin

– –”

17 CONI:n perussäännön 20 §:n 4 momentin sanamuoto on seuraava:

”Valtakunnalliset urheiluliitot harjoittavat urheilutoimintaa ja siihen liittyvää edistämistoimintaa KOK:n ja CONI:n päätösten ja ohjeiden mukaisesti ja ottavat myös huomioon tähän toimintaan liittyvien tiettyjen seikkojen julkisen merkityksen. Valtakunnalliset urheiluliitot ovat urheiluoikeuden yhteydessä teknisesti, organisatorisesti ja johdon osalta itsenäisiä CONI:n valvonnassa.”

18 CONI:n perussäännön 21 §:ssä määrätään seuraavaa:

”1. CONI tunnustaa valtakunnalliset urheiluliitot, jotka täyttävät seuraavat edellytykset:

a) urheilutoiminnan toteuttaminen kotimaassa ja kansainvälisellä tasolla, mukaan lukien osallistuminen kilpailuihin ja koulutusohjelmien toteuttaminen urheilijoille ja teknikoille

b) jäsenyys KOK:n hyväksymässä kansainvälisessä liitossa, kun tällainen liitto on olemassa, ja toiminnan johto olympialaisten peruskirjan ja sen kansainvälisen liiton sääntöjen mukaisesti, johon ne kuuluvat

c) perussäännöt ja järjestyssäännöt, jotka perustuvat sisäisen demokratian periaatteeseen ja naisten ja miesten tasa-arvoon ja yhtäläisiin mahdollisuuksiin urheilutoimintaan osallistumisessa KOK:n ja CONI:n päätöslauselmia ja ohjeita noudattaen

d) [asetuksen nro 242] 16 §:n 2 momentin säännösten mukaiset vaalimenettelyt ja johtoelinten kokoonpano.

– –

3. Jos tunnustettu valtakunnallinen urheiluliitto ei täytä edellä 1 momentissa määrättyjä edellytyksiä, CONI:n kansallinen neuvosto päättää tunnustamisen peruuttamisesta.”

19 CONI:n perussäännön 22 §:ssä määrätään seuraavaa:

”1. Valtakunnallisten urheiluliittojen perussäännöissä on noudatettava kansallisen neuvoston vahvistamia perusperiaatteita, ja niiden tarkoituksena on erityisesti ylläpitää tasapainoa ammattilais- ja harrastelija-alojen oikeuksien ja velvollisuuksien välillä mukaan lukien saman alan eri luokkien väliset oikeudet ja velvollisuudet.

2. Valtakunnallisten urheiluliittojen perussäännöissä määritellään urheilijoiden ja urheiluteknikoiden aktiivista ja passiivista valintaa koskevat menettelytavat KOK:n suositusten ja CONI:n kansallisen neuvoston perusperiaatteiden mukaisesti.

– –

4. Toisen tason yleiskokous, joka koostuu aluetasolla valituista edustajista, on sallittu valtakunnallisissa urheiluliitoissa, joissa on yli 2 000 äänioikeutettua yhdistystä ja jäsenseuraa.

5. Kansallisen hallituksen on, hyväksyessään urheilua koskevia tarkoituksia varten 90 päivän määräajassa valtakunnallisten urheiluliittojen perussäännöt, arvioitava, ovatko ne lain, CONI:n perussäännön ja CONI:n kansallisen neuvoston vahvistamien perusperiaatteiden mukaisia. Jos perussääntö ei ole näiden säännösten mukainen, kansallinen hallitus lähettää perussäännön asianomaisille liitoille 90 päivän kuluessa siitä, kun perussääntö on jätetty pääsihteeristölle, ja ilmoittaa niille perusteet, joita on noudatettava asiaankuuluvien muutosten tekemiseksi. Jos 90 päivän määräaika päättyy ilman tällaista lähettämistä, liiton perussääntö katsotaan hyväksytyksi. Jos valtakunnalliset urheiluliitot eivät muuta perussääntöään esitetyllä tavalla, kansallinen neuvosto voi nimittää tapauskohtaisen asiamiehen ja vakavimmissa tapauksissa peruuttaa tunnustamisen kehotuksen jälkeen.

5 bis. Perussäännössä määritellään valvonta- ja määräysvaltuudet, joita liitot voivat käyttää niihin kuuluviin yhdistyksiin nähden.

– –”

20 CONI:n perussäännön 23 §:ssä määrätään seuraavaa:

”1. Asetuksen nro 242, sellaisena kuin se on sittemmin muutettuna ja täydennettynä, mukaan julkista merkitystä on niiden toimien lisäksi, joiden julkisesta luonteesta säädetään nimenomaisesti laissa, vain niillä valtakunnallisten urheiluliittojen toimilla, jotka liittyvät urheiluseurojen ja -yhdistysten sekä yksittäisten jäsenten hyväksymiseen ja liittymiseen, hyväksymis- tai liittymispäätösten peruuttamiseen millä tahansa perusteella sekä niiden muuttamiseen, kilpailujen ja ammattilaistason mestaruusotteluiden sääntöjenmukaisen sujumisen valvontaan, julkisten tukien käyttöön, dopingin torjuntaan ja dopingin käytöstä määrättäviin seuraamuksiin, olympialaisiin ja huippu-urheiluun valmistautumista koskeviin toimiin, teknikkojen koulutukseen ja julkisten urheilulaitosten käyttöön ja johtoon.

1 bis. Edellä 1 momentissa tarkoitettua julkista merkitystä omaavaa toimintaa harjoittaessaan valtakunnalliset urheiluseurat sitoutuvat CONI:n ohjeisiin ja valvontaan ja toimivat puolueettomuuden ja avoimuuden periaatteiden mukaisesti. Toiminnan julkinen merkitys ei vaikuta yksittäisten toimien ja niihin liittyvien subjektiivisten oikeudellisten tilanteiden tavanomaiseen yksityisoikeudelliseen asemaan.

1 ter Kansallinen hallitus vahvistaa perusteet ja menettelytavat, joiden avulla voidaan varmistaa, että liittojen päätökset ovat CONI:n ohjelmien mukaisia siltä osin kuin on kyse kansallisten joukkueiden kilpailukyvystä, kansallisen urheiluperinnön ja sen erityisen identiteetin säilyttämisestä ja tarpeesta varmistaa tehokas sisäinen johto.

2. Kansallinen hallitus hyväksyy kansallisen neuvoston vahvistamien perusteiden ja menettelytapojen perusteella valtakunnallisten urheiluliittojen talousarviot ja vahvistaa niille maksettavat rahoitusosuudet ja määrittää tarvittaessa niiden erityisen käyttötarkoituksen ottaen erityisesti huomioon nuorisourheilun edistämisen, olympialaisiin valmistautumisen ja huippu-urheilutoiminnan.

3. Kansallinen hallitus valvoo valtakunnallisten urheiluliittojen toiminnan asianmukaisuutta. Jos liittojen elinten harjoittamassa johdossa ilmenee vakavia sääntöjenvastaisuuksia tai urheiluoikeuden vakavia rikkomuksia, jos ei taata urheilukilpailujen sääntöjenmukaista aloittamista ja sujumista tai todetaan, etteivät elimet kykene hoitamaan tehtäviään, hallitus ehdottaa kansalliselle neuvostolle asiamiehen nimittämistä."

Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset

21 De Vellis Servizi Globali kutsuttiin osallistujaksi FIGC:n käynnistämään neuvottelumenettelyyn kolmivuotisen sopimuksen tekemiseksi jalkapallon kansallisten joukkueiden ja FIGC:n Rooman-varaston (Italia) kuljetus- ja kantopalveluista. Koska hankintasopimuksen sopimuspuoleksi valittiin tämän menettelyn päätteeksi Consorzio, De Vellis Servizi Globali riitautti Tribunale amministrativo regionale per il Laziossa (Lazion alueellinen hallintotuomioistuin, Italia) tämän hankintamenettelyn toteuttamistavan ja väitti, että FIGC:n oli katsottava olevan julkisia hankintoja koskevan koodeksin 3 §:n 1 momentin d kohdassa tarkoitettu julkisoikeudellinen laitos ja näin ollen sen olisi pitänyt noudattaa kyseisen koodeksin mukaisia julkisuussääntöjä.

22 Tribunale amministrativo regionale per il Lazio hyväksyi De Vellis Servizi Globalin kanteen ja kumosi Consorzion valinnan kyseisen hankintasopimuksen sopimuspuoleksi.

23 FIGC ja Consorzio valittivat kumpikin kyseisen tuomioistuimen antamasta tuomiosta Consiglio di Statoon (ylin hallintotuomioistuin, Italia). Molemmat valittajat kiistävät lähtökohdan, jonka mukaan FIGC:tä olisi pidettävä julkisoikeudellisena laitoksena, ja näin ollen hallintotuomioistuimen toimivallan ja sen, että Tribunale amministrativo regionale per il Lazio on hyväksynyt kanteen.

24 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että sen selvittämiseksi, ovatko Italian hallintotuomioistuimet toimivaltaisia ratkaisemaan tämän oikeusriidan ja oliko FIGC velvollinen soveltamaan julkisia hankintasopimuksia koskevia sääntöjä, on ensin selvitettävä, voidaanko viimeksi mainittua pitää julkisia hankintoja koskevan koodeksin 3 §:n 1 momentin d kohdassa, jolla pannaan täytäntöön direktiivin 2014/24 2 artiklan 1 kohdan 4 alakohta, tarkoitettuna julkisoikeudellisena laitoksena.

25 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii erityisesti ensinnäkin, täyttääkö FIGC direktiivin 2014/24 2 artiklan 1 kohdan 4 alakohdan a alakohdassa säädetyn edellytyksen, jonka mukaan "julkisoikeudellisella laitoksella" tarkoitetaan laitoksia, jotka on nimenomaisesti perustettu tyydyttämään yleisen edun mukaisia tarpeita, joilla ei ole teollista tai kaupallista luonnetta.

26 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa tältä osin yhtäältä, että FIGC on valtakunnallisena urheiluliittona yksityisoikeudellinen oikeuskelpoinen yksikkö, jonka valtio tyytyy tunnustamaan yksityisoikeudellisten oikeushenkilöiden tunnustamista koskevien menettelysääntöjen mukaisesti ja jonka tiettyjen toimintojen julkinen luonne ei muuta siihen sovellettavaa tavanomaista yksityisoikeudellista järjestelmää. Kun otetaan huomioon myös sen itserahoituskyky ja 15.1.1998 annettu tuomio Mannesmann Anlagenbau Austria ym. (C-44/96, EU:C:1998:4), muun toiminnan kuin julkista merkitystä omaavien tehtävien, jotka sille on uskottu tyhjentävän luettelon perusteella, voidaan katsoa liittyvän sen yleiseen yksityisoikeudelliseen kelpoisuuteen riippumatta sen velvollisuudesta jatkaa näitä tehtäviä.

27 Toisaalta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin selittää, että olisi myös mahdollista katsoa, että kyseinen muodollinen lain mukainen luonnehdinta ei ole ratkaiseva, koska CONI:n valvontavallan alaisten valtakunnallisten urheiluliittojen on lain mukaan tavoiteltava yleisen edun mukaisia päämääriä, jotka käyvät tyhjentävästi ilmi CONI:n perussäännön 23 §:stä, noudatettava CONI:n ohjeita ja alistuttava sen valvontaan ja CONI:n on tunnustettava ne urheilua koskevia tarkoituksia varten ja niiden on noudatettava puolueettomuuden ja avoimuuden periaatteita. Näin ollen voitaisiin katsoa, että kaikenlainen liitännäinen toiminta, kuten kantopalvelut, on luonteeltaan toiminnallista verrattuna julkista merkitystä omaaviin tehtäviin siinä määrin, että ne ovat erottamaton osa näitä tehtäviä.

28 Toiseksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että vaikka FIGC ei kuulu direktiivin 2014/24 2 artiklan 1 kohdan 4 alakohdan c alakohdassa tarkoitettuihin ensimmäiseen ja kolmanteen vaihtoehtoon, se pohtii, täyttääkö tämä liitto tässä toisessa vaihtoehdossa tarkoitetun edellytyksen, jonka mukaan yksikön johdon on oltava CONI:n kaltaisen viranomaisen valvonnassa, jotta yksikköä voidaan pitää julkisoikeudellisena laitoksena.

29 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa tältä osin, että CONI:llä, joka itse on Ministro per i beni e le attività culturalin (kulttuuriministeri) alaisuudessa, on FIGC:n kaltaisten valtakunnallisten urheiluliittojen osalta erilaisia toimivaltuuksia, kuten valtuudet tunnustaa ne urheilua koskevia tarkoituksia varten, valvoa ja ohjata julkisa merkitystä omaavia toimintoja sekä hyväksyä vuotuiset tilinpäätökset ja ottaa liitot hallintaansa.

30 Se korostaa kuitenkin myös, että voitaisiin katsoa, että FIGC ei ole CONI:n määräävän vaikutusvallan alaisena sen vuoksi, että valtakunnalliset urheiluliitot osallistuvat CONI:n ylimpiin elimiin ja että CONI:n niihin kohdistamat valtuudet eivät muodosta valvontaa, jota tavallisesti kohdistetaan julkisoikeudellisiin laitoksiin, koska vuosittaisten tilinpäätösten hyväksyminen rajoittuu muun muassa julkisten maksujen käytön tarkastamiseen.

31 Consiglio di Stato on näin ollen päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset, jotka ovat samat asioissa C-155/19 ja C-156/19:

”1) a) Voidaanko [FIGC:n] katsoa urheiluoikeuteen liittyvien kansallisten säännösten piirteiden perusteella olevan julkisoikeudellinen laitos, koska se on nimenomaisesti perustettu tyydyttämään yleisen edun mukaisia tarpeita, joilla ei ole teollista tai kaupallista luonnetta?

b) Erityisesti kysytään, täyttyykö laitoksen teleologinen edellytys [FIGC:n] osalta muodollisen julkishallinnollisen perustamistoimen puutteesta ja yhdistysmuotoisuudestaan huolimatta sen vuoksi, että se kuuluu sellaisen alan oikeuden (urheiluoikeuden) piiriin, joka on järjestäytynyt julkishallinnollisen mallin mukaisesti, ja että se on sitoutunut noudattamaan [CONI:n] ja kansainvälisten urheiluelinten periaatteita ja sääntöjä, kun kyseinen kansallinen julkinen yksikkö on tunnustanut sen urheilua koskevia tarkoituksia varten?

c) Voiko tällainen edellytys täyttyä [FIGC:n] kaltaisen itse itsensä rahoittamaan kykenevän urheiluliiton osalta nyt esillä olevan kaltaisessa muussa kuin julkista merkitystä omaavassa toiminnassa, vai onko sen sijaan pidettävä ensisijaisena tarvetta varmistaa kaikissa tapauksissa, että julkisia hankintoja koskevia säännöksiä sovelletaan valittaessa kolmansia kyseisen yksikön kaikenlaisten sopimusten sopimuspuoliksi?

2) a) Onko [CONI:n] ja [FIGC:n] välisissä oikeudellisissa suhteissa ensiksi mainitulla määräävä vaikutusvalta viimeksi mainittuun, kun otetaan huomioon, että CONI:llä on lakiin perustuvat valtuudet tunnustaa seura urheilua koskevia tarkoituksia varten, hyväksyä vuosittainen talousarvio, valvoa yksikön elinten johtoa ja asianmukaista toimintaa ja asettaa yksikkö selvitysmiehen hallintaan?

b) Vai ovatko nämä oikeudet riittämättömiä täyttämään julkisoikeudelliselle laitokselle ominaista määräävää julkista vaikutusvaltaa koskevan edellytyksen, kun otetaan huomioon urheiluliittojen puheenjohtajien ja edustajien merkittävä edustus olympiakomitean tärkeimmissä elimissä?”

32 Unionin tuomioistuimen presidentin 2.4.2019 antamalla määräyksellä asiat C-155/19 ja C-156/19 yhdistettiin kirjallista ja suullista käsittelyä sekä tuomion antamista varten.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

33 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy ensimmäisellä kysymyksellään, onko direktiivin 2014/24 2 artiklan 1 kohdan 4 alakohdan a alakohtaa tulkittava siten, että yksikön, jolle on uskottu julkisia tehtäviä, jotka on tyhjentävästi määritelty kansallisessa oikeudessa, voidaan katsoa olevan nimenomaisesti perustettu tyydyttämään yleisen edun mukaisia tarpeita, joilla ei ole teollista tai kaupallista luonnetta tässä säännöksessä tarkoitetulla tavalla, vaikka sitä ei ole perustettu viranomaisen muodossa vaan se on yksityisoikeudellinen yhdistys ja vaikka tietyt sen toiminnoista, joiden osalta se kykenee rahoittamaan itse itsensä, eivät ole luonteeltaan julkisia.

34 Tästä on huomautettava, että direktiivin 2014/24 2 artiklan 1 kohdan 4 alakohdan a–c alakohdan mukaan yksikkö on luonnehdittava ”julkisoikeudelliseksi laitokseksi”, kun se on ensinnäkin nimenomaisesti perustettu tyydyttämään yleisen edun mukaisia tarpeita, joilla ei ole teollista tai kaupallista luonnetta, kun se on toiseksi oikeuskelpoinen ja kun sitä kolmanneksi joko rahoittaa pääosin valtion viranomaiset, alue- tai paikallisviranomaiset tai muut julkisoikeudelliset laitokset tai kun sen johto on näiden viranomaisten tai laitosten valvonnan alainen taikka sen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenistä valtion viranomaiset, alue- tai paikallisviranomaiset tai muut julkisoikeudelliset laitokset nimittävät yli puolet.

35 Unionin tuomioistuin on jo katsonut, että direktiivin 2014/24 2 artiklan 1 kohdan 4 alakohdan a–c alakohdassa olevat kolme edellytystä ovat kumulatiivisia ja että kolmannessa edellytyksessä mainitut kolme kriteeriä ovat puolestaan vaihtoehtoisia (ks. vastaavasti tuomio 12.9.2013, IVD, C-526/11, EU:C:2013:543, 20 kohta ja tuomio 5.10.2017, LitSpecMet, C-567/15, EU:C:2017:736, 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

36 Direktiivin 2014/24 2 artiklan 1 kohdan 4 alakohdan a alakohdassa tarkoitetusta ensimmäisestä näistä kolmesta edellytyksestä on todettava, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että unionin lainsäätäjä on halunnut saattaa julkisia hankintoja koskevien sitovien sääntöjen alaisiksi vain yksiköt, jotka on nimenomaisesti perustettu tyydyttämään yleisen edun mukaisia tarpeita, joilla ei ole teollista tai kaupallista luonnetta, ja joiden toiminta täyttää tällaiset tarpeet (ks. vastaavasti tuomio 5.10.2017, LitSpecMet, C-567/15, EU:C:2017:736, 35 kohta).

37 Tästä on todettava, että kyseessä olevan yksikön on joko perustamisestaan lähtien tai sen jälkeen tosiasiallisesti vastattava yleisen edun mukaisten tarpeiden tyydyttämisestä, ja vastuun ottaminen näiden tarpeiden tyydyttämisestä on voitava todeta objektiivisesti (ks. vastaavasti tuomio 12.12.2002, Universale-Bau ym., C-470/99, EU:C:2002:746, 63 kohta).

38 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämistä selityksistä ilmenee, että Italiassa kukin valtakunnallisista urheiluliitoista harjoittaa yleisen edun mukaista toimintaa, jota urheilu on, sellaisten julkisten tehtävien puitteissa, jotka on nimenomaisesti annettu näille liitoille asetuksen nro 242 15 §:n 1 momentissa ja jotka on tyhjentävästi lueteltu CONI:n perussäännön 23 §:n 1 momentissa.

39 Tältä osin on ilmeistä, että useat CONI:n perussäännön 23 §:n 1 momentissa luetelluista tehtävistä, kuten kilpailujen ja mestaruusottelujen sääntöjenmukaisen sujumisen valvonta, dopingin torjunta ja dopingin käytöstä määrättävät seuraamukset sekä olympialaisiin ja huippu-urheiluun valmistautuminen, eivät ole luonteeltaan teollisia tai kaupallisia, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen

tuomioistuimen on kuitenkin tarkistettava. Näin ollen on niin, että kun valtakunnallinen urheiluliitto hoitaa tosiasiallisesti tällaisia tehtäviä, se täyttää direktiivin 2014/24 2 artiklan 1 kohdan 4 alakohdan a alakohdassa tarkoitetun edellytyksen.

40 Tätä päätelmää ei voida kyseenalaistaa ensinnäkään sillä, että FIGC on yksityisoikeudellinen yhdistys, eikä sillä, että sen perustaminen ei näin ollen perustu viranomaisen perustavaan muodolliseen toimeen.

41 Yhtäältä on nimittäin todettava, että direktiivin 2014/24 2 artiklan 1 kohdan 4 alakohdan sanamuotoon ei sisälly mitään viittausta yksikön perustamistapoihin eikä yksikön oikeudelliseen muotoon. Toisaalta on huomautettava, että julkisoikeudellisen laitoksen käsitettä on tulkittava toiminnallisesti sen soveltamista koskevista muodollisista menettelytavoista riippumatta, joten tämä on esteenä sille, että tehtäisiin ero kyseisen yksikön kansallisen oikeuden mukaisen oikeudellisen muodon ja kyseiseen yksikköön kansallisen oikeuden mukaan sovellettavan oikeudellisen järjestelmän perusteella tai niiden säännösten oikeudellisen muodon perusteella, joilla yksikkö on perustettu (ks. vastaavasti tuomio 10.11.1998, BFI Holding, C-360/96, EU:C:1998:525, 62 kohta; tuomio 15.5.2003, komissio v. Espanja, C-214/00, EU:C:2003:276, 55 ja 56 kohta ja tuomio 12.9.2013, IVD, C-526/11, EU:C:2013:543, 21 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

42 Toiseksi merkitystä ei ole myöskään sillä, että FIGC harjoittaa CONI:n perussäännön 23 §:n 1 momentissa tyhjentävästi lueteltujen yleisen edun mukaisten toimintojen ohella muuta toimintaa, joka muodostaa suuren osan sen kokonaistoiminnasta ja joka on omarahoitteista.

43 Unionin tuomioistuin on nimittäin jo katsonut, että on merkityksetöntä, että yleisen edun mukaisten tarpeiden tyydyttämistä koskevan tehtävän lisäksi yksikkö harjoittaa muita toimintoja ja että yleisen edun mukaisten tarpeiden täyttäminen on vain suhteellisen vähämerkityksinen osa tällaisen yksikön tosiasiallisesti harjoittamista toiminnoista, siltä osin kuin yksikkö jatkaa niiden tarpeiden huolehtimista, joiden täyttämiseen se on nimenomaisesti velvollinen (ks. vastaavasti tuomio 10.11.1998, BFI Holding, C-360/96, EU:C:1998:525, 55 kohta).

44 On täsmennettävä, että näissä olosuhteissa sillä, että valtakunnallisella urheiluliitolla on itserahoituskyky muun muassa harjoittamansa sellaisen toiminnan osalta, joka ei ole julkista, ei voi olla merkitystä, kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 56 kohdassa, koska tällainen itserahoituskyky ei vaikuta julkisten tehtävien antamiseen.

45 Myöskään 15.1.1998 annettu tuomio Mannesmann Anlagenbau Austria ym. (C-44/96, EU:C:1998:4) ei mahdollista toisenlaisen johtopäätöksen tekemistä.

46 Yhtäältä kyseisen tuomion 20–35 kohdassa esitetyt seikat kuvaavat nimenomaan tämän tuomion 43 kohdassa mainitun oikeuskäytännön linjausta, joka olennaisilta osin merkitsee sitä, että sen määrittämiseksi, voidaanko yksikköä pitää julkisoikeudellisena laitoksena, merkitystä ei ole sillä, harjoittaako yksikkö muita toimintoja kuin toimintoja, joilla pyritään tyydyttämään yleisen edun mukaisia tarpeita, vaikka viimeksi mainitut toiminnot eivät olisi kovin merkittäviä.

47 Toisaalta 15.1.1998 annetun tuomion Mannesmann Anlagenbau Austria ym. (C-44/96, EU:C:1998:4) 38–41 kohdassa esitetyt seikat eivät ole merkityksellisiä pääasian ratkaisemisen kannalta; pääasian ominaispiirteet eroavat mainitussa tuomiossa kuvatusta tilanteesta eli sellaisen yhtiön tilanteesta, jonka hankintaviranomainen, joka omistaa siitä enemmistön, on perustanut sellaisen liiketoiminnan harjoittamiseksi, johon siirretään varoja, jotka perustuvat toimintaan, jota hankintaviranomainen harjoittaa yleisen edun mukaisten muiden kuin teollisten tai kaupallisten tarpeiden täyttämiseksi.

48 Edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2014/24 2 artiklan 1 kohdan 4 alakohdan a alakohtaa on tulkittava siten, että yksikön, jolle on uskottu julkisia tehtäviä, jotka on tyhjentävästi määritelty kansallisessa oikeudessa, voidaan katsoa olevan

nimenomaisesti perustettu tyydyttämään yleisen edun mukaisia tarpeita, joilla ei ole teollista tai kaupallista luonnetta tässä säännöksessä tarkoitetulla tavalla, vaikka sitä ei ole perustettu viranomaisen muodossa vaan se on yksityisoikeudellinen yhdistys ja vaikka tietyt sen toiminnoista, joiden osalta se kykenee rahoittamaan itse itsensä, eivät ole julkisia.

Toinen kysymys

49 Toisella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy, onko direktiivin 2014/24 2 artiklan 1 kohdan 4 alakohdan c alakohdassa tarkoitettua toista vaihtoehtoa tulkittava siten, että valtakunnallisen urheiluliiton johdon on katsottava olevan viranomaisen valvonnan alainen, kun otetaan huomioon yhtäältä valtuudet, jotka kyseisellä viranomaisella on tällaiseen liittoon nähden, ja toisaalta se, että mainitun viranomaisen keskeiset elimet muodostuvat pääosin kaikkien valtakunnallisten urheiluliittojen edustajista.

50 Tässä yhteydessä on huomautettava, että direktiivin 2014/24 2 artiklan 1 kohdan 4 alakohdan c alakohdassa olevat vaihtoehtoiset kriteerit, sellaisina kuin ne on palautettu mieliin tämän tuomion 34 kohdassa, heijastavat kukin laitoksen läheistä riippuvuutta valtion viranomaisista, alue- tai paikallisviranomaisista tai muista julkisoikeudellisista laitoksista, ja kun kyse on erityisesti johdon valvontaa koskevasta kriteeristä, tällainen valvonta perustuu toteamukseen siitä, että kyseisen laitoksen johtoon kohdistuu aktiivista valvontaa, joka on omiaan aiheuttamaan sen, että kyseinen laitos on riippuvainen julkisesta vallasta tavalla, joka vastaa sitä riippuvuutta, joka syntyy, kun jompikumpi kahdesta muusta vaihtoehtoisesta kriteeristä täyttyy, jolloin julkinen valta voi vaikuttaa kyseisen laitoksen tekemiin julkisia hankintoja koskeviin päätöksiin (ks. vastaavasti tuomio 27.2.2003, Adolf Truley, C-373/00, EU:C:2003:110, 68, 69 ja 73 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

51 Näin ollen pääsääntöisesti jälkikäteinen valvonta ei täytä tätä kriteeriä, koska julkinen valta ei jälkikäteistä valvontaa harjoittaessaan voi vaikuttaa kyseisen laitoksen tekemiin päätöksiin tällä alalla (ks. vastaavasti tuomio 12.9.2013, IVD, C-526/11, EU:C:2013:543, 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

52 Nyt käsiteltävässä asiassa kansallisesta säännöstöstä ja erityisesti asetuksen nro 220 1 §:stä, asetuksen nro 242 2 §:n 1 momentista ja 5 §:n 1 momentista sekä CONI:n perussäännön 1 §:n 2 momentista ja 6 §:n 1 momentista ilmenee, että CONI:n pääasiallisena tehtävänä on urheilutoiminnan kurinpito-, sääntely- ja johtoelimenä urheiluoikeuden itsenäisyyden puitteissa ja kansainvälisen urheiluoikeuden periaatteita noudattaen kansallisen urheilun järjestäminen ja lujittaminen ja erityisesti urheilijoiden valmistaminen olympialaisiin sekä asianmukaisten resurssien tarjoaminen olympialaisiin valmistautumiselle, dopingin vastaisten toimien hyväksyminen ja urheilutoiminnan mahdollisimman laajan levittämisen edistäminen. Tätä varten CONI:n kansallinen neuvosto, joka on Italian urheilua edustava ylin elin, levittää olympia-aatetta, takaa olympialaisiin valmistautumiseen tarvittavan toiminnan, sääntelee ja koordinoi valtakunnallista urheilutoimintaa ja koordinoi muun muassa valtakunnallisten urheiluliittojen toimintaa.

53 On siis ilmeistä, että koska CONI hoitaa pääasiallisesti sääntely- ja koordinointitehtävää, se on kattojärjestö, joka pyrkii ennen kaikkea osoittamaan valtakunnallisille urheiluliitoille yhteisiä urheilua koskevia, eettisiä ja rakenteellisia sääntöjä siten, että urheilutoimintaa säännellään kansainvälisten sääntöjen mukaisesti, erityisesti kilpailujen ja olympialaisiin valmistautumisen yhteydessä. Tästä on todettava lisäksi, että asetuksen nro 242 7 §:n 2 momentin e kohdan mukaan CONI:n näihin liittoihin kohdistama valvonta näyttää pääasiallisesti rajoittuvan kilpailujen sääntöjenmukaisen järjestämisen, olympialaisiin valmistautumisen, huippu-urheilun ja taloudellisten tukien käytön aloihin, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkistettava.

54 Unionin tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta ei sitä vastoin ilmene, että CONI:n tehtävänä olisi säännellä päivittäisen urheilutoiminnan yksityiskohtia tai puuttua valtakunnallisten urheiluliittojen konkreettiseen johtoon ja suhteisiin, joita ne ylläpitävät, kuten julkisasiamies on olennaisilta osin todennut ratkaisuehdotuksensa 29 kohdassa, seurojen, yhdistysten ja muiden julkisten tai yksityisten yksikköjen muodostaman pohjan kanssa sekä jokaisen sellaisen henkilön kanssa, joka haluaa harjoittaa urheilua.

55 Tätä CONI:n roolin ja tehtävän määritelmää näyttää tukevan CONI:n perussäännön 20 §:n 4 momentti, jonka mukaan on niin, että vaikka valtakunnallisilla urheiluliitoilla on velvollisuus harjoittaa urheilutoimintaa ja siihen liittyvää edistämistoimintaa KOK:n ja CONI:n päätösten ja ohjeiden mukaisesti, ne ovat viimeksi mainitun valvonnassa teknisesti, organisatorisesti ja johdon osalta itsenäisiä urheiluoikeuden alalla. Näin ollen on ilmeistä, että lukuun ottamatta niitä aloja, joilla CONI:llä on oikeus toimia ja harjoittaa valvontaa, näillä liitoilla on laaja autonomia itsensä johdon ja vastuullaan olevien urheilulajin eri osien johdon osalta, ja niiden suhde CONI:hin rajoittuu ensi näkemältä CONI:n vahvistamien suuntaviivojen ja yleisten sääntöjen noudattamiseen. Asetuksen nro 242 15 §:n 4 momentissa täsmennetään lisäksi, että kyseisen valtakunnallisen urheiluliiton yleiskokous hyväksyy ja tarkastaa hallintoelimen talousarvio-ohjelmat, mikä myös osoittaa, että kyseiset liitot ovat johdon osalta täysin itsenäisiä.

56 Tällaisessa tilanteessa, joka, kun otetaan huomioon eri jäsenvaltioissa omaksuttujen ratkaisujen huomattava erilaisuus, on ominainen Italian urheiluoikeudelle, on katsottava, että viranomaista, jonka tehtävänä on pääasiallisesti antaa urheilua koskevia sääntöjä, tarkastaa niiden asianmukainen soveltaminen ja toimia yksinomaan kilpailujen järjestämisen ja olympialaisiin valmistautumisen alalla eikä säännellä eri urheilulajien järjestämistä ja päivittäistä harjoittamista, ei voida ensi näkemältä pitää hierarkkisena laitoksena, joka voi valvoa ja ohjata valtakunnallisten urheiluliittojen johtoa, ja näin on etenkin, kun nämä liitot ovat johdon osalta täysin itsenäisiä.

57 Valtakunnallisille urheiluliitoille Italiassa annettu johdon itsenäisyys näyttää siten ensi arviolta puhuvan CONI:n siinä määrin aktiivista valvontaa vastaan, että CONI pystyisi vaikuttamaan FIGC:n kaltaisen valtakunnallisen urheiluliiton johtoon erityisesti julkisia hankintoja koskevien sopimusten tekemisen osalta.

58 Tällainen olettama voidaan kuitenkin kumota, jos osoitetaan, että CONI:llä FIGC:hen nähden olevat eri valtuudet johtavat tosiasiassa siihen, että tämä liitto on siinä määrin riippuvainen CONI:stä, että CONI voi vaikuttaa mainitun liiton julkisia hankintoja koskeviin päätöksiin. Tästä on todettava, että niiden urheilukilpailujen tavoite, joiden konkreettinen järjestäminen ja johtaminen kuuluvat valtakunnallisille urheiluliitoille, kuten tämän tuomion 55 kohdassa on todettu, edellyttää, että näitä CONI:n eri valtuuksia ei pidä tarkastella liian teknisesti, vaan niitä on tulkittava ennemmin aineellisesti kuin muodollisesti.

59 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on näin ollen tutkittava, osoittavatko CONI:llä FIGC:hen nähden olevat eri valtuudet kokonaisuutena sellaisen riippuvuussuhteen olemassaolon, johon liittyy tällainen vaikutusvaltamahdollisuus. Vaikka tämä tarkistaminen kuuluu yksinomaan ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle, unionin tuomioistuin voi ennakkoratkaisupyyntöä käsitellessään tarvittaessa kuitenkin tehdä täsmennyksiä ohjatakseen kansallista tuomioistuinta päätöksenteossa (ks. vastaavasti tuomio 2.5.2019, Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego, C-614/17, EU:C:2019:344, 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

60 Ensinnäkin CONI:n toimivallasta tunnustaa valtakunnalliset urheiluliitot urheilua koskevia tarkoituksia varten, sellaisena kuin se ilmenee asetuksen nro 242 5 §:n 2 momentin c kohdasta ja 15 §:n 5 ja 6 momentista sekä CONI:n perussäännön 6 §:n 4 momentin b ja c kohdasta, on todettava yhtäältä, että CONI soveltaa tässä yhteydessä yleistä säännöstöä, joka Italian hallituksen kirjallisten huomautusten mukaan on yhteinen kaikille yhdistysmuotoisille urheiluyksiköille, jotka tavoittelevat oikeuskelpoisuutta tai jotka ovat riippuvaisia – vähäisessäkin määrin – julkisista varoista. Toisaalta

unionin tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta ilmenee, että CONI:n suorittama tunnustaminen on vain alustava vaihe, joka koskee yksinomaan tunnustamismenettelyä urheilua koskevia tarkoituksia varten, ja kaikki nämä liitot tunnustetaan yhtenäisesti voimassa olevassa Italian säännöstössä, tässä tapauksessa 10.2.2000 annetussa tasavallan presidentin asetuksessa nro 361, säädettyjen yksityiskohtaisten sääntöjen ja edellytysten mukaisesti.

61 Lisäksi CONI:n perussäännön 6 §:n 4 momentin c kohdasta, luettuna yhdessä 21 §:n 1 momentin kanssa, ilmenee, että jollei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen suorittamasta tarkistuksesta muuta johdu, kriteerit, joiden perusteella tunnustaminen myönnetään, eivät liity mitenkään kyseessä olevan liiton johtoon liittyviin seikkoihin, vaan ne koskevat yleisiä edellytyksiä, jotka kaikkien valtakunnallisten urheiluliittojen on täytettävä urheiluun ja järjestämiseen liittyvissä asioissa, sekä sääntöjen ja perusperiaatteiden kuten sisäisen demokratian periaatteen ja sukupuolten tasa-arvon ja yhtäläisten mahdollisuuksien periaatteen noudattamista. Vastaavasti CONI:n kansallinen neuvosto voi CONI:n perussäännön 21 §:n 3 momentin nojalla perua valtakunnallisen urheiluliiton tunnustamisen ainoastaan siinä tapauksessa, että asianomainen liitto ei enää täytä kyseisen perussäännön 21 §:n 1 momentissa asetettuja edellytyksiä.

62 On totta, kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 71 kohdassa, että tunnustamismenettely näyttää asetuksen nro 242 5 §:n 2 momentin b kohdan, luettuna yhdessä CONI:n perussäännön 6 §:n 4 momentin b kohdan kanssa, nojalla liittyvän sen tarkastamiseen, onko kyseisen valtakunnallisen urheiluliiton perussääntö CONI:n kansallisen neuvoston määrittelemien perusperiaatteiden mukainen. Ilmaisu ”perusperiaatteet”, kun sitä luetaan yhdessä niiden periaatteiden kanssa, joita kyseisten liittojen sääntöjen ja määräysten on noudatettava asetuksen nro 242 16 §:n 1 momentin ja CONI:n perussäännön 21 §:n 1 momentin c kohdan ja 22 §:n 1–3 momentin nojalla, näyttää kuitenkin osoittavan, että CONI:n kansallinen neuvosto voi määritellä ainoastaan organisatorisia sääntöjä, jotka perustuvat sisäisen demokratian periaatteeseen ja joita kyseisten liittojen perussäännöissä on noudatettava, ja se ei voi määrätä näille liitoille yksityiskohtaisia ja tiukkoja johtoa koskevia sääntöjä.

63 Koska CONI:n toimenpiteillä ainoastaan vahvistetaan perusperiaatteita kaikkiin valtakunnallisiin urheiluliittoihin sovellettavien yleisten sääntöjen yhdenmukaistamiseksi ja sen varmistamiseksi, että nämä liitot pystyvät toimimaan niiden vastuulla olevan urheilulajin osalta kansallisella ja kansainvälisellä tasolla, pyrkimällä saavuttamaan laissa vahvistetut tavoitteet ja antamalla tämän lain ja sisäisen demokratian periaatteen mukaisia sääntöjä ja säännöksiä, ei ensi näkemältä vaikuta siltä, että FIGC:n etukäteinen tunnustaminen urheilua koskevia tarkoituksia varten oikeuttaisi sellaisenaan CONI:n harjoittamaan myöhemmin tämän liiton johdon aktiivista valvontaa niin, että se voisi vaikuttaa FIGC:n julkisia hankintoja koskeviin päätöksiin.

64 Toiseksi CONI:n toimivallasta, josta säädetään asetuksen nro 242 5 §:n 2 momentin a kohdassa ja 15 §:n 1 momentissa ja CONI:n perussäännön 20 §:n 4 momentissa ja 23 §:n 1 bis ja 1 ter momentissa, antaa Italian valtakunnallisten urheiluliittojen suhteen niiden kattaman urheilutoiminhan harjoittamista koskevia suuntaviivoja, päätöksiä, määräyksiä ja ohjeita, on todettava, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkistettava, onko niin, kuten FIGC, CONI ja Italian hallitus ovat istunnossa väittäneet, että kaikkien näiden normien tarkoituksena on asettaa valtakunnallisille urheiluliitoille yleisiä, laajoja ja abstrakteja sääntöjä tai urheilun järjestämistä, sen julkisessa merkityksessä, koskevia yleisiä suuntaviivoja niin, että näin tehdessään CONI ei aktiivisesti puutu näiden liittojen johtoon siten, että se voisi vaikuttaa niiden julkisia hankintoja koskeviin päätöksiin, vai onko päinvastoin niin, että CONI voi asettaa mainituille liitoille johtoa koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä ja määrätä ne toteuttamaan tiettyä johtamistapaa erityisesti julkisia hankintoja koskevien sopimusten tekemisen osalta (ks. vastaavasti tuomio 1.2.2001, komissio v. Ranska, C-237/99, EU:C:2001:70, 50–52 ja 57 kohta).

65 Kolmanneksi CONI:n toimivallasta hyväksyä urheilua koskevia tarkoituksia varten valtakunnallisten urheiluliittojen perussäännöt on todettava, että käyttäessään tätä toimivaltaa, sellaisena kuin se ilmenee CONI:n perussäännön 7 §:n 5 momentin l kohdasta ja 22 §:n 5 momentista, CONI voi arvioida näiden liittojen perussääntöjen yhteensopivuutta ainoastaan lain, sen oman perussäännön ja sen vahvistamien perusperiaatteiden kanssa. Näissä olosuhteissa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on selvitettävä, olisiko CONI voinut perussäännön hyväksymisen yhteydessä velvoittaa FIGC:n sellaisiin muutoksiin, että sen johdon itsenäisyyttä olisi rajoitettu, tai olisiko se perussääntöä arvioidessaan voinut peruuttaa FIGC:n tunnustamisen sillä perusteella, että FIGC ei ollut hyväksynyt muutoksia, joilla pyrittiin rajoittamaan sen johdon itsenäisyyttä, tai olisiko se voinut määrätä tietystä ennalta määrätystä johtamistavasta.

66 Neljänneksi CONI:n toimivallasta hyväksyä valtakunnallisten urheiluliittojen vuotuiset tilinpäätökset ja talousarviot, sellaisena kuin toimivalta käy ilmi asetuksen nro 242 15 §:n 3 momentista ja CONI:n perusäännön 7 §:n 5 momentin g2 kohdasta ja 23 §:n 2 momentista, on todettava, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkistettava, suorittaako CONI tässä yhteydessä vain tilinpäätösten ja varainhoidon tasapainon kirjanpidollisen valvonnan, mikä ei merkitse näiden liittojen johdon aktiivisen valvonnan olemassaoloa (ks. vastaavasti tuomio 1.2.2001, komissio v. Ranska, C-237/99, EU:C:2001:70, 53 kohta ja tuomio 12.9.2013, IVD, C-526/11, EU:C:2013:543, 29 kohta), vai koskeeko tämä valvonta myös mainittujen liittojen juoksevaa johtoa erityisesti numerotietojen paikkansapitävyyden ja toiminnan lainmukaisuuden, säästäväisyyden, kannattavuuden ja tarkoituksenmukaisuuden kannalta, mikä on omiaan osoittamaan johtoa koskevan aktiivisen valvonnan olemassaolon (ks. vastaavasti tuomio 27.2.2003, Adolf Truley, C-373/00, EU:C:2003:110, 73 kohta).

67 Erityisesti tilinpäätösten hyväksymisen osalta ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkistettava, että ainoa ”seuraamus”, joka liittyy siihen, ettei CONI ole hyväksynyt tilinpäätöksiä, on se, ettei niitä julkaista. Tällaiset seikat olisivat omiaan osoittamaan, ettei CONI:llä ole tältä osin toimivaltaa käyttää valtakunnallisten urheiluliittojen osalta pakkokeinoja.

68 Talousarvion hyväksymisen osalta ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkistettava, päättävätkö, kuten CONI:n istunnossa esittämistä selityksistä ilmenee, valtakunnalliset urheiluliitot viime kädessä talousarviostaan ilman että CONI voi vastustaa sen hyväksymistä ja että se voi siis valvoa näiden liittojen johtoa tältä osin, mikä osoittaisi myös, ettei CONI:llä ole toimivaltaa käyttää pakkokeinoja.

69 CONI:n perussääntönsä 23 §:n 2 momentissa tarkoitetusta toimivallasta vahvistaa valtakunnallisille urheiluliitoille osoitetut rahoitusosuudet ja määrittää tarvittaessa niiden erityisen käyttötarkoituksen on todettava, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tutkittava, mikä vaikutus tällä toimivallalla on FIGC:n konkreettiseen johtoon sekä FIGC:n kykyyn säilyttää itsellään hankintasopimusten tekemistä koskevia päätöksiään koskeva päätäntävalta. Tässä yhteydessä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on otettava huomioon se, että yhtäältä julkiset rahoitusosuudet näyttävät jakautuvan kyseisen säännöksen nojalla urheilutoiminnan julkiseen ulottuvuuteen kuuluvien hyvin yleisten luokkien mukaan, nimittäin nuorten urheilun edistämiseen, olympialaisiin valmistautumiseen ja huippu-urheiluun valmistautumiseen, ja että toisaalta FIGC:n erityistapauksessa, kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ja istunnossa esitetyistä tiedoista ilmenee, tämän liiton julkinen rahoitus on joka tapauksessa vähäistä, koska tällä liitolla on vahva itserahoituskyky.

70 Viidenneksi, siltä osin kuin on kyse CONI:n toimivallasta nimittää perussääntönsä 7 §:n 5 momentin hl kohdan nojalla tilintarkastajia edustajikseen valtakunnallisissa urheiluliitoissa, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkistettava, voivatko tilintarkastajat vaikuttaa tämän liiton johtamispolitiikkaan erityisesti julkisten hankintojen alalla, kun otetaan huomioon se, että – kuten FIGC:n ja CONI:n kirjallisista huomautuksista ilmenee – näillä tilintarkastajilla ei ole veto-oikeutta, ja se, että heillä ei ole minkäänlaista edustusvaltaa eikä johtovaltaa.

71 Kuudenneksi siltä osin kuin on kyse CONI:n toimivallasta, josta säädetään asetuksen nro 242 5 §:n 2 momentin e kohdassa ja 6 §:n 4 momentin e ja e1 kohdassa sekä CONI:n perussäännön 7 §:n 5 momentin e kohdassa ja 23 §:n 3 momentissa, valvoa valtakunnallisille urheiluliitoille uskotun julkista merkitystä omaavan toiminnan harjoittamista ja yleisemmin näiden liittojen toiminnan sujuvuutta, on todettava, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkistettava tällaisen valvonnan laajuus näiden liittojen johdon itsenäisyyteen nähden ja niiden julkisia hankintoja koskevaan päätöskykyyn nähden. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on erityisesti selvitettävä, rajoittuuko, kuten tämän tuomion 53 kohdassa esitetään, valtakunnallisten urheiluliittojen moitteettoman toiminnan valvonta lähinnä kilpailujen sääntöjenmukaisen järjestämisen, olympialaisiin valmistautumisen, huippu-urheilun ja taloudellisten tukien käytön alaan vai valvooko CONI aktiivisemmin näiden liittojen johtoa.

72 Siltä osin kuin on kyse erityisesti CONI:n toimivallasta ottaa valtakunnalliset urheiluliitot hallintaansa johtoa koskevan vakavan sääntöjenvastaisuuden, urheiluoikeuden vakavien rikkomisten, näiden liittojen toimintakyvyttömyyden tai urheilukilpailujen sääntöjenmukaisuutta koskevien ongelmien vuoksi, on todettava, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on, jotta voidaan sulkea pois kyseisten liittojen johtoon kohdistuva aktiivinen valvonta, määritettävä se, kuuluvatko, kuten Italian hallitus, FIGC ja CONI ovat kirjallisissa huomautuksissaan ja istunnossa todenneet, nämä tapaukset, joissa CONI voi toimia, sellaisina kuin kyseiset tapaukset ilmenevät asetuksen nro 242 5 §:n 2 momentin e ter kohdasta ja 7 §:n 2 momentin f kohdasta sekä CONI:n perussäännön 6 §:n 4 momentin f1 kohdasta, 7 §:n 5 momentin f kohdasta ja 23 §:n 3 momentista, pelkän valtakunnallisten urheiluliittojen sääntöjenmukaisuuden valvonnan eivätkä niiden johtamispolitiikan valvonnan piiriin, ja se, ettei tämän toimivallan käyttö merkitse, riippumatta hallintaan ottamisen poikkeuksellisuudesta, näiden liittojen johdon pysyvää valvontaa (ks. vastaavasti tuomio 1.2.2001, komissio v. Ranska, C-237/99, EU:C:2001:70, 55 ja 56 kohta).

73 On täsmennettävä, että – kuten julkisasiamies on olennaisilta osin todennut ratkaisuehdotuksensa 66 kohdassa – arvioitaessa sitä, onko FIGC:n johto CONI:n aktiivisessa valvonnassa ja onko CONI:llä mahdollisuus vaikuttaa FIGC:n julkisia hankintoja koskeviin päätöksiin, CONI:n eri valtuuksia on arvioitava kokonaisuutena, ja on täsmennettävä, että yleensä tämän valvonnan ja tämän mahdollisuuden olemassaolo voi ilmetä joukosta indiisejä (ks. vastaavasti tuomio 1.2.2001, komissio v. Ranska, C-237/99, EU:C:2001:70, 59 kohta).

74 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mainitsemasta seikasta, jonka mukaan on niin, että jos FIGC:n kaltaisten valtakunnallisten urheiluliittojen johdon katsottaisiin olevan CONI:n valvonnan alaisuudessa direktiivin 2014/24 2 artiklan 1 kohdan 4 alakohdan c alakohdan mukaisessa toisessa vaihtoehdossa tarkoitetulla tavalla, nämä liitot käyttäisivät, sen vuoksi, että niillä on enemmistöosuus CONI:n pääasiallisissa kollegiaalisissa päätöksentekoelimissä asetuksen nro 242 4 ja 6 §:n nojalla, CONI:n toimintaan vaikutusvaltaa, joka tasapainottaisi tätä valvontaa, on korostettava, että tämä seikka olisi merkityksellinen vain, mikäli voitasiin osoittaa, että kukin valtakunnallisista urheiluliitoista erillään tarkasteltuna voi käyttää huomattavaa vaikutusvaltaa CONI:n siihen kohdistamaan johtoa koskevaan valvontaan, minkä seurauksena tämä valvonta neutralisoituisi ja tällainen valtakunnallinen urheiluliitto saisi takaisin johtoansa koskevan päätäntävallan riippumatta muiden samankaltaisessa tilanteessa olevien valtakunnallisten urheiluliittojen vaikutusvallasta.

75 Kaiken edellä esitetyn perusteella toiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2014/24 2 artiklan 1 kohdan 4 alakohdan c alakohdassa tarkoitettua toista vaihtoehtoa on tulkittava siten, että kun valtakunnallinen urheiluliitto on kansallisen oikeuden nojalla johdon osalta itsenäinen, tämän liiton johdon voidaan katsoa olevan viranomaisen valvonnan alaisuudessa vain, mikäli tällä viranomaisella kyseisen liiton osalta olevien toimivaltuuksien kokonaisarvioinnista käy ilmi, että kyse on johtoa koskevasta aktiivisesta valvonnasta, jolla tosiasiallisesti kyseenalaistetaan tämä itsenäisyys niin, että mainittu viranomainen voi vaikuttaa kyseisen liiton julkisia hankintoja koskeviin päätöksiin. Sillä seikalla, että eri valtakunnalliset urheiluliitot käyttävät vaikutusvaltaa kyseessä olevan viranomaisen toimintaan, koska niillä on enemmistöosuus viranomaisen pääasiallisissa kollegiaalisissa

päätöksentekoelimissä, on merkitystä vain, mikäli voidaan osoittaa, että kukin näistä liitoista erillään tarkasteltuna voi käyttää huomattavaa vaikutusvaltaa kyseisen viranomaisen siihen kohdistamaan julkiseen valvontaan, minkä seurauksena tämä valvonta neutralisoituisi ja tällainen valtakunnallinen urheiluliitto saisi takaisin johtoaan koskevan päätäntävallan, ja näin on riippumatta muiden samankaltaisessa tilanteessa olevien valtakunnallisten urheiluliittojen vaikutusvallasta.

Oikeudenkäyntikulut

76 Pääasioiden asianosaisten osalta asioiden käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevien asioiden käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asiat seuraavasti:

1) **Julkisista hankinnoista ja direktiivin 2004/18/EY kumoamisesta 26.2.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/24/EU 2 artiklan 1 kohdan 4 alakohdan a alakohtaa on tulkittava siten, että yksikön, jolle on uskottu julkisia tehtäviä, jotka on tyhjentävästi määritelty kansallisessa oikeudessa, voidaan katsoa olevan nimenomaisesti perustettu tyydyttämään yleisen edun mukaisia tarpeita, joilla ei ole teollista tai kaupallista luonnetta tässä säännöksessä tarkoitetulla tavalla, vaikka sitä ei ole perustettu viranomaisen muodossa vaan se on yksityisoikeudellinen yhdistys ja vaikka tietyt sen toiminnoista, joiden osalta se kykenee rahoittamaan itse itsensä, eivät ole julkisia.**

2) **Direktiivin 2014/24 2 artiklan 1 kohdan 4 alakohdan c alakohdassa tarkoitettua toista vaihtoehtoa on tulkittava siten, että kun valtakunnallinen urheiluliitto on kansallisen oikeuden nojalla johdon osalta itsenäinen, tämän liiton johdon voidaan katsoa olevan viranomaisen valvonnan alaisuudessa vain, mikäli tällä viranomaisella kyseisen liiton osalta olevien toimivaltuuksien kokonaisarvioinnista käy ilmi, että kyse on johtoa koskevasta aktiivisesta valvonnasta, jolla tosiasiallisesti kyseenalaistetaan tämä itsenäisyys niin, että mainittu viranomainen voi vaikuttaa kyseisen liiton julkisia hankintoja koskeviin päätöksiin. Sillä seikalla, että eri valtakunnalliset urheiluliitot käyttävät vaikutusvaltaa kyseessä olevan viranomaisen toimintaan, koska niillä on enemmistöosuus viranomaisen pääasiallisissa kollegiaalisissa päätöksentekoelimissä, on merkitystä vain, mikäli voidaan osoittaa, että kukin näistä liitoista erillään tarkasteltuna voi käyttää huomattavaa vaikutusvaltaa kyseisen viranomaisen siihen kohdistamaan julkiseen valvontaan, minkä seurauksena tämä valvonta neutralisoituisi ja tällainen valtakunnallinen urheiluliitto saisi takaisin johtoaan koskevan päätäntävallan, ja näin on riippumatta muiden samankaltaisessa tilanteessa olevien valtakunnallisten urheiluliittojen vaikutusvallasta.**

Allekirjoitukset